

LO GERONÉS

BIBLIOTECA PÚBLICA
GIRONA

SETMANARI PORTA-VEU DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,"

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Gerona	1 pesseta trimestre
Fora	1'25 id. id.
Extranger..	1'50 id. id.
Un número,	10 céntims

Any 1.er

SECCIO POLITICA

LA TERCERA ASSAMBLEA DEL CATALANISME.

Amich Bótei:

Vaig sentir molt que se m tornés goig sense alegria la esperança de véuret a Balaguer. Llàstima viva que no poguesses concorrei per lo qui haurias patriòticament disfrutat, per lo que haurias contribuhiat ab tots coneixements al gran èxit conseguit, y per la millor leyna que farias narrant pera'l GERONÉS lo que t' has servit encarregarme.

Si haguesses fet ab mí l' viatje recordarias als amables catalanistas de Targa, n' Serés al cap, que tan bé n' disposaren á la realisació de la empresa y que tan sentida recansia expressaren per haver de donar aplassament á la propaganda immediata que desitjan pera llur població; recordarias plàssas y carrers típichs de aquesta, edificis esgalabrats y obras d' art que s' condolen de la deixadesa en que l' uniformisme l' ha tinguts, y que, com nostra civilitació política, exigeixen inmediata y justíssima reparació; recordarias, com arqueólech incapás d' impenitència qu'ets, un exemplar curiosíssim que s' conserva en l' Hospital,—en qual iglesia s' venera l' cos incorrupte y la preciosa sanch de Sant Just,—consistent en un Sant-Crist bizantí esmaltat y exornat ab granadas pedras preciosas destacant regíamet sobre las negrosas tovallola y corona imperial de la singular imatge.

Y quina fruició no hauria sigut la teva entrant, al caient de la tarda, a Balaguer, llimit d' aquell Plá d' Urgell verdejant ab tons de divers esclat, entre correnteras d' aigua secundant, sota d' un cel alegre de veurhi tant be de Deu! Quina íntima veneració per aquella ciutat arracerada per un amorós llenç de muntanya, coronada de mur que sembla producte natural d' ella mateixa,—tant s' hi confon—empassada tot á vora del caudalós Segré, dominant-lo en ala desplegada ab ranglera de pòrtichs més característichs que l' s de las Plàssas antigas de nostra ciutat! Quin sentir-se agradat entrant á la població per aquell monumental pont y per sota aquella famosa arcada górica, despulla de més complerta construcció, bellament esculturada, tan severa com elegant, tan ben ideada com primorosa, ennobuida de mena y més ennobuida per aquella incomparable torrat metàlic de la pedra qu' en lloc he vist com a Balaguer y que si hermós la l' arch de que t' parlo, hermós é imponent sá lo grandios edifici de Santa Maria dominant la ciutat del infortunadíssim Jaume d' Urgell! Y com t' haurias trobat á pler resseguint aquella grandiosa Plàssa aporticada, com aporticats són alguns carrers, sempre alegra ab el borbolejar de l' aigua que s' arremolina joyosa en una espècie de cascada urbanizada; admirant la nau del temple abans aludit y contemplant ab èxtasis que s' imposa la testa de la llegendaria Imatge de Jesús en Creu que la tradició atribueix á mans d' àngels com atribueix al mateix Nicodemus la labor del Cos sant! De la imaginació no pot esborrarse mai més aquella cara de suprèm dolor esculpida ab una senzillesa y una intensitat de sentiment superiors a tota ponderació, testa tan divinament humana com humanament divina que atrau y eslaya ab lo prestigi de la verdadera sublimitat.

Després d' això que, a pesar de mon desitj d' esser breu, no hauria sabut estarme de consignar sense remordiment, deixam dirte desde ara que lo que t' hauria agradat en gran, com a tots nosaltres, es aquella bondat y galanteria del poble de Balaguer d' hont ens n' anarem sense haver sentida una blasfemia,—ni dels carreteres y tartaners, qu' es tot lo que s' pot dir—poble gens alarb, a pesar de viure tan distanciat dels grans centres, que fraternisá (may s' ha usada ab més justesa la paraula) ab nostres aspiracions com si per art d' encantament algú l' hagués ja preparat, y ab nosaltres, com si ns hagués conegut d' anys y anys; que assistí a nostres reunions invadint tots los ám-

Administració y Redacció SABATERIA-VELLA 2 1.er

Dissapte 26 de Maig de 1894.

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletons, etc., que s' remetin á la Redacció, se n' donarà compte en lo Setmanari.

Núm. 8.

bits del local, escoltant ab fruició l'ls discursos, compenetrat ab los disertants, fins al exposar aquests teorías no fàcilment assequibles; sempre atent y entusiasta sempre quant eran las protestas més vigorosas, sanceras y rellevants.

La adhesions á la Assamblea dels Centres més ó ménos polítics y militants de Balaguer no foren vana urbanitat: interpretáren las aspiracions y l'ls sentiments del poble cansat de miseria moral y material y desitjós, afamat d' honrada transformació política que li retorni lo que s' mereix: dignitat y benestar, govern que no l' estafi, administració que no l' atropelli, protecció constant, decidida y paternal á sos interessos de tota lley. Per ço sacerdots y burgesos, damas y menestralas de Balaguer, que concorregueren á nostra primera reunió, assistiren á las altres tres: most: a evident de que la Assamblea interpretava llurs conviccions é hi donava forma apropiada y justa. Per ço l'ls forts aplaudiments ab que fou coronada la proclamació de ja Mesa elegida per vot unànim de més de vuitanta Délégats y formada pels distingits companys N' Angel Guimerá de Barcelona, president; En Joseph Viguer, de Vich; En Francisco Serós, de Targa, En Joseph Cortils y Vieta, de Blanes y En Ramón Gramunt y Juer, de Balaguer, Vicepresidents, que dignament alternaren en la Presidencia, y En Lluís Durán y Ventosa, de Barcelonà, y En Jaume Pratdepadua, de Balaguer, secretaris; dich que l'ls grans aplaudiments ab que s' rebuda semblant designació y l' discurs inaugural d' En Guimerá, brau y contudent com tots els seus, prosseguiren en las restants sessions, regnanti, com en las anteriors Assambleas de Manresa y Reus, lo més exemplar companyerisme. Per ço, com ben afanyadas siguieren las mostras vivas y algunos cops delitants d' aprovació que s' conquistaren tots mos companys de Delegació ab ben pensats, substancials y patriòtics treballs, escrits o parlats, mèrceduda fou, tant com delicada, la pluja de flors ab que las seyoras que emboniúfan la galeria alta de la testera del saló festejaren á la Mesa presidencial al concloures la darrera sessió de la Assamblea.

Ressenyar ara, ni lleugerament, lo bo y mellor que s' digué en las quatre sessions me seria impossible no copiant la narració ben condensada que n' feu La Renaixença en sos números corresponents als días 14, 15 y 16 del corrent mes de Maig, que podria reproduir sinó d' un cop, á trossos, en LO GERONÉS—si, com jo, no us veieu ab cor d' extractar-ho,—mentre s' prepara la publicació del volum que segueixi al publicat ja de la Assamblea de Manresa y al de la de Reus que conto sortirà aviat.

En Joan Permanyer y En Lluís Domenech defensant la totalitat de las Bases, En Puig y Cadafalch, los tres primers principis generals que las motivan; En Renyé y Viladot, N' Antoni Sunyol, N' Antoni Gallissà y N' Valls y Vicens (J. M.) defensant, respectivament, los principis V, VI, VII VIII, i' alegat del respectable Romaní y Puigdengolas sobre reformas de la contribució territorial que deu realizar lo regionalisme; En Folguera y Durán defensant les referents á la contribució industrial y de comerç; l' es crit d' En Moliné y Brasés sobre contribució de ingressos; la disertació d' En Font y de Rubinat respecte á arbitris; En Món y Bascós defensant la base sobre Propietats públicas; En Verdaguer y Callís disertant sobre «Surveyos tributaris»; En Sans y Guitart defensant la base referent á «Monopolis»; tots son merescudíssimament celebrats, com ho son los demás companys (seyors Muntanyola, Pareras, Miranda, Puigdollers y Castellá) que proposan esmenas y adicions, prosperin ó no las pretensions respectivas. La darrera base referent á «Survey militar», defensada pel qui t' escriu, es aprovada com totes las altres que, com veureu, forman un conjunt regular, harmònic, clar, més ó ménos radical é impugnable com tot lo humà y sobre tot, com tot lo polítich, però constitutiu d' un sólit cos de doctrina regionalista sobre tributació que ha fet donar un gran pas á nostres ideas tan injustament acusadas de vagas y somnioras com de retrògadas é impopulares.

S' acabá la Assamblea després d' un discurs-resum d' En Guimerá, admetentse, per aclamació, la idea d' En Renyé d' erigírsse per suscripció un monument á Balaguer, conmemoratiu d' En Jaume d' Urgell y s' resolgué, de conformitat ab la proposta d' En Falguera, protestar contra la ratificació dels Tractats de Comers pendents d' ella. Crech que tampoc foren vanament formuladas dues altres mocions: la d' En Font respecte á impulsar los treballs preparatius de la Assamblea inter-regional acordada ja; y la del qui t' escriu interessant que la regional próxima-vinent s' celebri á la nostra província de Gerona.

Quatre mots pera finalizar.

Celebrarem en l' altar del famós Sant-Crist, honoras eclesiàsticas á la memòria del infortunat Comte d' Urgell, que no pogueren esser litúrgicament com desitjavam per rahó del dia en que s' esqueyan. La iglesia plena, l' sermó del P. Calper, franciscá, eloquent y molt sentit al recordar nostras passades grandeses y reclamar la unió dels bons catalans pera reconquistarlas en honra y glòria de Deu y de la Patria.

Lo dinar verificat en lo colègi de P. P. Escolapis de Balaguer, extraordinariament concorregut. Brindis entusiastas que resonaren joyosament en aquell gran pati guarnit ab garlandas y flors. Mereixen recort de sentida atenció las frases patriòticas del P. Director del Colegi y las del Arcalde de Balaguer, los quals feren costat á n' En Guimerá en la presidència de la taula. També se n' mereix en Solsona, del Centre Català de Buenos Ayres, per la significativa representació que portà á Balaguer.

Ciutat agradosa, poble de cap-de-brot, Assamblea tercera del catalanisme: recorts que duraré tant com la meva vida.

Barcelona, 19 de Maig de 1894.

SECCIO DE PROPAGANDA

Ferrocarrils á Navarra.

Llegim en El Eco de Navarra del dia 16 de maig.

«Nostre Corporació foral ha examinat detingudament la setmana passada l' important proposició sobre ferrocarrils á Navarra presentada pel Diputat Sr. Elorza, quines conclusions son les següents:

«1.º Se nombra una Junta tècnica de ferrocarrils, formada pel Director de camins de la Diputació y dos Enginyers que s' designaran, senyalantlosi una retribució fixa.

«2.º La Junta s' ocupará immediatament en rectificar y revisar tots los estudis fins ara fets á compte de la Diputació, comensant pels de via estreta, y reduint á aquesta classe de via los projectes de via ample ó normal.

«3.º Feta la revisió ó rectificació dels meritats projectes, la Junta executarà tots quants estudis de vies noves sien á son entendre practicables.

«4.º Lo personal de la Direcció de camins ajudarà á la Junta en sos treballs.

«5.º La Junta presentarà á la Diputació lo correspondiente informe, desseguida d' acabat cada projecte.

«6.º La Diputació, coniplerts previament los requisits legals y resolta avans la manera de proporcionar-se lo capital necessari, empendará á compte de la Província la construcció de les línies de via estreta quins rendiments, segons informe de la Junta tècnica, que degudament examinat hagi sigut avans aprobat per la Corporació foral, arribin com a mínim al cinc per cent líquit anyal del capital pressuposat, y d' aquelles altres que no arriuen á n' aquest tipus, sien subvencionades pels pobles interessats fins á fer aquell interès.

«Y la Diputació s' ha servit acordar sobre elles, com segueix:

«Aprobar la primera y la segona, anyadint al final d' aquesta, y també aquells altres estudis fets per particu-

lars, si aquests los presentessin incondicionalment á la Junta pera son exámen y revisió.

«Acceptar aximateix la tercera base, ab l' adició d' aquestes paraules, «sempre que s' ajustin, igualment á son juli, á la base 6.ª»

«Aprobar la quarta, anyadinthi «y també l de les Direccion d' estadística y de monts.»

«Acceptar la base quinta, substituhint la paraula projecte per les de, ante-projecte corresponent.»

«Y aplassar la resolució respecte de la base sexta, fins que s' hagi complimentat lo que se disposa en la base antecedent.»

«Qué 'ls sembla d' axó, á nostres centralistes?»

Aquí, que ni solament podem fer carreteres provincials, ¿quín será lo dñe en que la Diputació podrá pensar en construir ferrocarrils?

En cambi gosém de la gran ventatje de que l' Estat procuri per nosaltres. Y, efectivament, si 'ls pobles volen Audicions, s' han d' encarregar de pagar l' edifici, lo material y tot lo demés que al Govern s' ocorri exigir; si volen guarnició, han de provehir als soldats de cuartels; y si volen que 'ls orats no corrin pels carrers han de construir manicomis: essent axis que cap d' aquests serveys son provincials, ni municipals, segons la legislació vigent.

Y, encare, si no hi hagués res pitjor. Pera conseguir que l' Govern gasti alguna petita part de lo que té pressupost en benefici del país, se necessita, no que la millora siga justa y convenient, sinó que la demani y que la obtinga alguna persona d' influencia, ó sia algún diputat cunyat, parent, ó intím, ó secretari particular d' algun personatge ofitich; devant del qui s' obliga á encorvar fins á terra l' espina dorsal á subjectes que per altre costat miran al poble per sobre l' espatlla y l' tractan ab-lo menyspreu més soberà.

Y-aquests son los que maldihuen de les lleys de Navarra. Aquests, los que renegan del regionalisme. ¡Com-parses!

J. B. y S.

CRONICA

EXTRANGER.

En lo mateix dia y hora en que morian fusellats á Barcelona los sis anarquistes condemnats pels successos de la Gran Vía, á París la guillotina tallava l' cap al famós Emili Henry, lo qual, segons certas modificacions que en lo cor li notaren los metges al ferli la autopsia, resulta que havia ja mort de por avans de ser executat. Lo que demostra que aquells fanàtics que voldrían matar á mitjan y volarlo tot ab la dinamita, quan tenen la mort á prop, tremolan com uns gallines, per mes que, á causa d' una extraordinaria excitació nerviosa, donen instintivamente alguns viscás á la anarquia.

Sembla un fet la intervenció d' Inglaterra en la solució del conflicte ocorregut entre Portugal y lo Brasil; Italia s' ha ofert també com á medianera. Del Gobern espanyol, que semblava era l' més indicat pera arreglar aquest assumptu, ningú se n' ha recordat fins ara; y això es molt natural, donchs qui no serveix més que per embolicar lo de casa, no pot ererers que serveixi per arreglar lo dels altres.

Un nou testimoni del fanatisme anarquista. Un jove afiliat á eixa secta s' presenta á la Arcaldia de Marsella demandant trevall; no haventlo pogut complirer de moment, prometé l' anarquista venjarse ab lo primer burgues que se li presentés; y en efecte, ensopègat dintre curt rato ab un conegut comerciant y sense dir-li cap paraula, li ficà un instrument punxant á la orella, que l' deixà en gravíssim estat. Quan l' home s' encega ab eixes doctrines disolvents, es pitjor que les feres del desert.

Una horrosa tempestat d' aigua, neu y calamarsa ha descarregat en les muntanyes de Serra Nevada, Nova York. La borrasca de neu, raríssima en aquesta època del any, ha ocasionat la mort de més de 20,000 caps de bestiar: tan solament en la conca del Fresno han sigut colgadas per la neu 4000 ovelles. Un ciclón terrible ha deixat també assolida tota la costa occidental del llach Michigan, inclús Chicago. Varies ciutats de la Pensilvània estan inundades, algunes d' elles ab aigua fins als segons pisos, haventsen endut les riuhades pons, fàbriques, cases de camp y fustes per valor de més de 100.000 dollars. A França han ocorregut durant aquesta setmana tempestats violentíssimes; s' han desbordat los rius, destruït les cullites y milers d' abrers fruyters. La ciutat de Tolón queda inundada en sas dos terceras parts. A Londres lo fret es tan fort com al cor del hivern, haventse posat una gruixa d' alguns metres de neu en les muntanyes d' Escòcia.

Resolta la crisi de Sèrvia, lo primer acte del nou ministeri ha sigut la suspensió de la constitució, posant en vigor una sèrie de lleys contra 'ls radicals. També l' gabinet de França ha sigut derrotat per 40 vots de majoria, quan res feya prevéure la crisi y la premsa s' occupava ab preferència en discutir la candidatura pera la presidència de aquella República. Mr. Carnot té la preferència de ser reelegit, lo que no fora estrany donadas las promeses que li han fet caracterisats personatges.

Diuhen de Londres que la Càmara dels Comuns ha aprobat, en segona lectura, lo bill sobre l' govern local d' Irlanda.

ESPAÑA

Després de un esvalot produxit per lo Sr. Abarzúa, lo Senat ha acabat per votar lo bill d' indemnitat de manat pel govern y ha donat per enlestida l' informació sobre 'ls projectats tractats de comers. Ara solament falta que s' dongui dictamen, que s' discuteixin y que s' votin en lo Senat y després que s' repetexi en lo Congrés la

matexa feyna, de manera que ja podem giram-si de l' altre costat y esperar sentats, perque n' hi ha per dies. Entretant lo Sr. Moret tindrà temps d' enterarse de lo que demanar pera tractar ab nosaltres França é Inglaterra y concedilshi tot seguit, no sigui que s' enfadessin y 'ns fessin alguna mala partida, y les Corts se tancarán perque l' estiu nos vé á sobre, y 'ls diputats y senadors se 'n aniran á casa á buscar la fresca y á reposar d' haver parlat molt y no haver fet res. Per no fer, es probable que ni 's votin los pressupostos, ni l' projecte de lley contra 'ls anarquistes, ni rés de lo que al país convé. ¡No es veritat que l' sistema parlamentari espanyol es inmisorable! ¡Llāstima que 'ns surti tan car!

S' ha verificat la recepció en la R. Academia espanyola del Sr. Echegaray, notable dramaturg castellà, que lleigí un bell discurs sobre Mesonero Romanos, aprofitant l' occasió per exposar ses idees sobre la Crítica y sobre l' Art. Li contestà lo Sr. Castelar ab un altre discurs, eloquent com tots los seus, fent relluir los diferents mèrits que 'n lo Sr. Echegaray concorren, y aprofitant també la occasió pera justificar su retirada de la política: lo final de son discurs es una magnifica exposició del veritable concepte de Patria, como no la faria millor lo més fervorós regionalista.

CATALUNYA

A Gerona fou elegit per unanimitat senador lo passat diumenge l' Sr. D. Albert de Quintana.—Dilluns, á la matinada, foren fusellats á Barcelona sis anarquistes, pel crim de la Gran Vía. La autoritat militar, ab bon acert, va prohibir l' entrada en la capella als periodistes. Y hem dit ab bon acert, perque estém d' acort ab los comentaris de *La Renaixença*. Lo periodisme noticierista d' avuy, es solament una explotació de la curiositat y del sensacionalisme del públich; fins al punt d' haver arrivat á matar ab sa competència l' industria dels romanços de cego. Molts dels que passan per periódichs formals nos fan l' afepte que 'n la literatura dramàtica los dràmas que quan estudiavam se representavan los diumenges á la tarda en lo teatre del Odeón, en un pis del carrer de l' Hospital de la ciutat.

NOTICIES

Ajuntament.—(Sessió del die 21 de Maig). Presidida per l' Arcalde Sr. Ciurana, y ab assistència dels Srs. Bajandas, Botet, Oliver, Sábat, Puig, Massaguer, Majuelo, Canet, Pol, Llapart, Salvat, Estech y Garriga, s' obri la sessió llegintse l' acta de la antecedent, que ab una correcció demandada pel Sr. Botet fóu aprobada y després firmada.

S' aproben alguns comptes.

Se donaren alguns permisos d' obres.

A proposta de la comissió especial al efecte nombrada s' acordà empassar lo matadero nou en los terrenos de l' Ajuntament qu' avans foren devesa y están á la part exterior del baluart de Figuerola, per fer impossible la zona militar escullir altre lloc millor.

Fou denegada una instancia del empressari del Teatre demandant rebaxa de la quantitat que paga per funció al Ajuntament en concepte d' illuminació.

Se nombrá una comissió especial que entenga en les obres que s' podrian fer en alguns quartels de la ciutat, al objecte de que pogués portarshi cavalleria.

Lo Síndich, Sr. Massaguer, féu saber á la Corporació que s' ha axecat la suspensió del plet que *L' Aurora* té contre l' Ajuntament.

Y s' acabà la sessió.

Per R. O. datada l' die 30 de Març ha sigut declarat cessant D. Jaume Comas, Secretari qu' era de la Junta provincial de Instrucció pública. Aquesta, complint lo Ordinat per la superioritat, acordà obrir lo correspondent concurs pera la provisió definitiva d' aquell càrrec, ab indicació de les circumstancies y requisits que deuen reunir los aspirants y fent constar la preferència que donan als mestres ab exercisi les disposicions últimament dictades.

—L' Excm. Sr. Bisbe de la Diòcesis va conferir Ordens sagrats en la Capella de son palau, lo die 19 d' aquest mes, essent promoguts al presbiterat 27 diaques y al subdiaconat 27 estudiants de Teologia.

En una numerosa reunio celebrada á Gerona pels propietaris de suro d' aquesta província, se va nombrar una Junta encarregada de la defensa dels interessos agrícoles y particularment dels dels productors de suro, composta dels Srs. següents: D. Marcial de la Trincheria, don Joan Vicens y Puig, D. Pere Llirella y Riera, D. Lluís de Prat, D. Ramón Vancells, D. Narcís Clapés, D. Joaquín Aldrich y de Pagés, D. Narcís de Grassot, D. Joseph Bonet, D. Joseph Palau y Coderc, D. Manel Laporta, D. Joseph Noguera, D. Ramón Pujol y Fornés, y D. Manel Aragó. Molt celebrarérem qu' la nova associació sia profitosa pera 'ls interessos de nostra comarca y que les respectables personnes que constitueixen la Junta vagin molt tocats y posats en lo que fan, no sie que dexantse portar de promeses més afalagadores que veritables y de punts d' amor propi, en compte d' afavorir los interessos de la seva industria la perjudiquin, com podria molt bé succeir, perjudicant al mateix temps los dels productors de la primera materia y los de moltes altres produccions é industries que tenen igual dret que ells á esser atesos per l' Estat. De tots modos, la constitució en los moments actuals de la Junta de productors de suro, es molt significativa, y sembla mostrar qu' aquests no creuen prou segurs sos interessos, ni prou profitoses pera ells les gestions practicades pels representants de l' industria tapeira.

—En lo setmanari d' Olot *El Eco de la Montaña*, corresponent al últim diumenge, s' ha donat cabuda á un article titolat *Una excursión á Ridaura*, en lo qual—y per cert ab molt poca gracia, per mes que l' autor vòl fer lo graciós, y ab pitjor estil—se tracta de ridiculizar la festa típica que celebra tots los anys aquell poblet, fent mofa també de son ajuntament y dels pabordres. No podem creurer que de tal escrit ne sia autor cap fill de la comarca, puig aquests saben respectar y estimar com se deu les agradooses costums de la vellura; per la trassa no pòt haver sortit sinó del caletre d' algun d' aquests paràssits que venen á explotarnos y no troben bo res d' aquesta te-

rra. Si la brometa que 'ls excursionistes fin de siècle han volgut fer desde les planes de *El Eco* l' haguessen feta devant d' algun fill de Ridaura, ja estén ben segurs de que no haurian tingut ganes de tornarhi: los minyons de montanya s' saben á la prima d' amoxà vespers.

Nos diu nostre corresponsal á Sta. Coloma de Farnés que en aquella encontrada està perduda l' anyada si no cambia el temps en bonansa, puig los blats comensan á groguejar á causa de una cuca que 's posa en les arrels y les altres viandes estan mitg enchiñades per falta de sol que les priva de florir unes y granar altres com tothom desitjaria y es son temps. Sembla que aquest any en aquella població se realisen alguns casoris: sonan ja noms de alguns altres que dintre poch serán units en indesoluble lla. L' Ajuntament, diu, te en projecte algunes millores com la del alcantarillat y afirmat dels carrers Nou y Major, millora que els veïns celebrarien s' estengués á altres que prou los hi convé. Tot es comensar, entretant dónem al Ajuntament les gracies, desitjant poguem prompte veure realisada tan important millora.

En virtut d' oposicions últimament celebrades, ha sigut nombrat párroco del Mercadal, d' aquesta ciutat, lo Reverent Narcís Bartís y Poch, que desempenyava la parroquia del Torn y una càtedra en lo Seminari menor del Collell. Doném la enhorabona á mossen Bartís y desitjém que per molts anys pugam tenirlo entre nosaltres.

Teniam recullit pera publicar en lo present número lo que diuen alguns periódichs, tant de Gerona, com d' altres punts de la província y fins de Barcelona sobre la manera descarada y escandalosa com lo joch s' havia estés en nostra ciutat y algunos altres poblacions, entre elles Banyoles: pero lo fet d' haver pres cartes en l' assumptu l' autoritat judicial fà que per avuy desistim d' aquell propòsit y nos concretém á posar en coneixement de nos tres llegidors que á la fi sembla que 's vol fer alguna cosa. Efectivament, lo dimars á la tarda, alguns guardia civils, manats per un tinent dels cós, practicaren una batuda de la que resultà portar detinguts al jutjat varis subjectes é incautar-se d' una ruleta. Com lo fet passà en ple die, no cal dir que cridà molt la atenció de tothom y que s' explican detalls que 'l públich comenta á son gust. De tots modos, ja era hora, perque les notícies que corrien de boca en boca, eran per esgarifar: se deya que 's jugava als daus, que 's jugaria á la quina, que s' estableirian dos ruletas ab sa corresponent salsa de *cantaoras*, etc. etc., y se suposava qu' havien arrivat ja á nostra ciutat y s' esperaven bon número d' aficionats: fins á Andalucia, anyan-dian, havia arribat la fama de lo que passava aquí.

Nosaltres esperém no tenir d' ocuparnos més de l' assumptu, pero consti, qu' are y sempre estarém alerta, disposats á parlar clar.

Y á propòsit, *La Lucha*, diari que de tot això res n' havia mentat, es l' únic periódich que ha tingut esment d' una visita manada fer, segons diu, per lo Sr. Governador al inspector de policia á alguns establiments, ab ordre de procedir contra los que faltessin á la llei jugant als prohibits. Fa constar ademés, com la cosa més natural, que aquesta visita no donà cap resultat.

Escriptes aquestes ratlles, llegim en lo *Diario de Gerona* lo seguent telegrama: «Madrid 22, 7'50 nit. Ha sigut trasladat al govern de Lleida lo secretari del d' aquesta província D. Manuel Valcarcel, y l' de Lleida vindrà á aquí.—D. Serafí Massa, oficial primer d' aquest govern civil, ha sigut declarat cessant. Lo ministre de la Gobernació Sr. Aguilera hà dirigit al governador de aquesta província Sr. Gómez de la Serna un enèrgic telegràma sobre l' joch, quina existència y desenvolupament ha deu nunciat la premsa.»

Are entretinguis *La Lucha* contant quèntos per l' estil del del cranch que tractava de fer empassar á algú l' altre dia. No era peix, ni roig, ni caninava enderrera; pero era cranch y estava ben gras y tenia moltes cames. De cranchs n' hi ha de moltes menes, ó sinó pleguntí als metges que li dirán que ni ha que sempre menjan, mèjan y no paran fins que no troben res per roseigar.

La pluja persistent, que si no para prompte ns tirarà á pèrder tota la cullita, fóu causa de que la Corporació Municipal no pogués assistir á la Seu la vigília del Corpus, segons antigua costum. Dijous al matí continua la pluja, de modo que ningú creya que pogués celebrar-se la professió de la tarda, pero no són aixis; sobre mitj dia s' anà aclarint lo cel, sortí l' sol y comensà desseguida l' moviment precursor d' aytals solemnitats religioses.

La d' aquest any resultà concorreguda y ordenada, com poques vegades s' haja vist. Obriren la marxa 'ls gegants, los nanos y l' àliga; hi assistí 'l Col·legi dels Maristes, los alumnes del Seminari, de Gramàtica y Teologia; les Confraries de la Passió y Mort, Puríssima Sanch y moltes altres; lo «Centre Moral» y «Congregació de Sant Lluís», los pendons d' aquestas dues nombròssas societats los portaven respectivament los socis del Centre Català D. Pere Ramíó y D. Francesch J. Majuelo. Seguian luego las Comissions oficials, ordenandos, Claustre del Seminari y clergat parroquial y catedral. Darrera la magnifica Custodia anaven lo Sr. Bisbe, lo Sr. Gobernador civil, lo General Sr. Salcedo, l' Arcalde, acompañat d' una nombrosa representació del Ajuntament, tencant la professió la música de Guipúzcoa.

Demà diumenge celebrarà la professió del Corpus la parroquia de Sant Felip y d' allí vinent la del Mercadal. Lo pendl principal de la primera s' ha confiat al governador civil Sr. Gómez de la Serna, y lo de la segona al distingit general de divisió Sr. Salcedo.

—Lo dimars, diada de Sta. Rita, tingué lloc en la església de la Mercé la festa de dita Santa, com estava anunciat oportunament en la secció religiosa del nombre passat.

Lo Reverent D. Francisco Monforte estava encarregat de lo Panegirich de la Santa, fent l' apologia ab notables y ben pensats conceptes de llur vida; posant de rellieus ab gran còpia de datos las virtuts cristianes que aixornaven á tan gran Santa; exposantla com exemplar modelo y espill lluminós en tots los estats de la vida; go es com á donzella recatada, bona esposa, viuda resignada y esposa mística de Jesu Christ; usant de nostra bella parla, com fora de desitjar tingueré imitació en semblants cassos y actes.

La part musical fou ben interpretada, prenguenthi part alguns elements de la Capella de la Seu.

Cal no més felicitar y encoratjar desd' aquest lloc als iniciadors d' aytal festa perque tant ab los anuncis de la

funció com en la mateixa, han sigut lògichs y fet lo que devian usant de nostre idioma.

—**FESTES MAJORS:**—Die 26 Lla. gostera, 27 Espolla y Las Presas. 31 Agullana.

Fira de la Setmana:—Die 27 Tortellà.

LLIBRES REBUTS

Proyectos de dominación y colonización de Mindanao y Joló por D. Juan Salcedo. Año 1891.—Un volum en 4. de 182 planes.—Gerona, imprenta de M. Llach, 1894.

Lo general de divisió D. Joan Salcedo, ab residència al present en nostre ciutat, nos ha fet l'obsequi d'enviar-nos lo llibre quin títol hem transcrit y que acaba de publicar.

L'objecte del llibre es donar á conixer los projectes que per extender l'ostre dominació en les illes de Mindanao y Joló y per colonisar-les y civilisar-les, inspirà al general la experiència de son mando en dites illes y l'estudi que féu d'aquelles Ilunyanes terres.

Llechs nosaltres en assumptos militars y sense coneixement pràctic del terreno, dit s'está que no tenim autoritat de cap mena pera judicar lo treball del Sr. Salcedo, sobre tot en lo que té de tècnich, pero si podem dir que'l plan general nos sembla ajustat á les exigències de la realitat y de la conveniència, axi com al més pur y lloable patriotisme.

Effectivament es trist y dol confesarho, que á la volta de més de tres cents anys qu'Espanya prengué possessió d'aquelles illes, ab prou feynes dominà en algunes llengües de ses costes, lo que no priva que tot sovint hagi de sacrificar allí la vida de sos soldats y 'ls recursos de la nació, sense altre resultat que'l de contindre les malifetes dels moros y escarmatarlos per una temporada.

En bon hora qu'axó succeixis quan Espanya se dessan-grava pèra poblar ses nombroses colonies, pero no avuy que perdudes quasi bé totes les d'América poch li queda pera atendre y conservar, y quan al costat de ses descuidades y cobejades possessionsoceàniques vén náixer, creixer y prosperar les de les demés nacions civilisades.

Lo Sr. Salcedo no esbrina les causes d'aquest estat de coses, pero algunes n'indica y altres se desprenen de lo que diu. La maleïda política, la movilitat de les autoritats superiors, la falta d'un criteri inteligenç y seguit, la miseria del tresor, la rutina y la direcció aislada y á voltes contrapòsada dels diferents elements cridats á dur á bon terri la colonisació, tot ha contribuït á la mesquineza dels resultats obtinguts.

Fundat l'autor en l'estudi de les raçons que poblen les referides illes y en les posicions que'n les matexas ocupan, aprecia com elements principals que dehuen intervenir en la colonisació la política, les armes y la religió, cada un d'ells en diferent grau y en distint terreno. Així, divideix la colonisació general en tres ordres: primer, dominació y organització dels moros; segon, atracció y reducció dels montanyosos; y, tercer, situació y protecció ilimitada dels cristians. Pèra los primers s'han d'usar la política y les armes; pèra los segons la política y la religió, y pèra los terciers la política, les armes y la religió. Es á dir, l'Estat en totes ses manifestacions. Considerant que tractantse de dominar un territori lo mando superior convé que sia militar, proposa l'organizació de brigades militars colonisadores que ocupin lo territori de Mindanao y Joló, convenientment distribuït, y á les ordres d'un general de divisió ab les atribucions necessaries. Cada una d'aquestes brigades se compondrà de 2057 homes organitzats en 8 companies, d'elles la primera europea, les sis següents de indígenes y l'última de disciplinaris, ab personal apte ademés que pèra'l servey de les armes, pèra'l treball y ab premis y recompenses adecuats á los serveys y al preferent encarrech que se's hi comet. Completa lo plan una colonisació per presidaris y la creació d'unes Jutes de colonisació encarregades de certes funcions econòmiques y administratives. Créu lo Sr. Salcedo qu'aquesta organització aumentaria molt poch lo pressupòsit qu'avuy tenen aquelles illes.

L'importància que dona al element polítich se desprén també dels resultats obtinguts de son empleo per l'autor, consequent la sumisió del Dato Uttu y de la sultania de Talyan.

Ab lo dit creyém que nostres llegidors s'hauran fet càrrec de la transcendència del projectes dels general Salcedo y de lo molt que beneficiar podrian los interessos d'Espanya en l'Oceania, y més se'u farán si tenen en compte que l'illa de Mindanao es després de la de Luzón la major de les Filipines y que junt ab les de Joló tenen un milió tres cents mil habitants.

SECCIÓN LITERARIA

DE PALAMÓS Á FЛАССА en tren directe

(Conclusió.)

III

La parada fou de deu minuts, 6 més ben dit, l'anunciaren de deu minuts y fins al cap de quaranta cinch ningú sortia.

Rés, una puntualitat rígurosa. En aixó, sempre havem guanyat als estranglers: á qui cùlo que siga seu.

Estava tan marejat que no'm podia tenir dret, y tot-hom's quexaba de lo mateix.

Ma primera diligència fou buscar al conductor.

—Tinguéu compàssio de mi! —vaig dirli.

—Miréu com m'ha posat lo such de la sardina! ¡mirem'e'l pantaló! ¡per Déu, tingueu compàssio d'aquest pare de familia!

—No's amohini. Vosté anirà en un carruatje que posaré més amichs, —me respongué.

—Vulga'l cel que aixís sia —vaig pensar.

Tothom eridaia: —Aixó es insopportable! ¡la Guardia Civil! ¡tornéu'l quartos y no enganyeu à la gent! ¡justicia!.....

—Qué justicia, ni Guardia Civil, ni ocho cuartos —

vaig dir jo. Altra feyna te la Guardia Civil, y la justicia no's fica ab aquestas tonterias.

—Oh! ¡uf!.....

Estava ja cansat d'escoltar llàstimas, reclamacions, insults, etc., etc. Lo conductor y 'ls mossos no sentien á ningú.

Al cap de tres quarts mortals: —*Al coche, señores!*—digüé una veu, quasi be ab la mateixa tranquilitat que quan dihuén, un dia de fontada. «¡Minyóns, á taula, que l'arrós s'estua!»

Y al fi y al cap se comprén: nosaltres éram la séva mercaderia.

Jo vaig esperar lo oarrutaje promés, y no va faltar: una tartana que's recordava de la guerra de l'independència, bruta, ab coixins que Déu perdó á qui va estrenarlos, y un cavall que, de tant vell y escanyolit, no podia ab la seua ànima.

Hí havia puesto escassament per vuyt assentos y förem deu y 'l tartaner qui, no volguent ésser ménos, també s'posà á dins.

Entre los viatjers de la tartana s'hi trobava l'esmollet, món company de glòries desde Palamós a Palafrugell. No vaig poguer menos que dirli: —En lo seu país, muixú, no viatjan vostés ab tanta comoditat, ¿no es cert?

No recordo qué'm va contestar; sols sé que somrigué ab ironia y maleïs vegadas molitas coses.

Pera fer nostra pena més lleugera, la conversa prompte's féu general, y, com es costum en nostra terra, s'parlava de política.

Tothom hi prengué part. L'hèroe, no obstant, fou lo tartaner, qui ns digné qu'ell era més republicà que En Zorrilla y que anava molt més enllà que En Pi y Margall. A mí aixó no'm va estranyar, puig sé que la maledicencia dels castellans es més contagiosa que la yerola, y si no ensopuem lo remey, dintre poch temps cada home's farà un partit polítich per ell sol.

Ben prompte's parlà del tramvia á vapor de Flassà a Palamós, llavores en progeete, y que, avuy, ja fa temps, es una realitat:

—Ah pillos! Jo's hi-hagués de fer'l compte! Volen robarnos la sanch! Quan no hi havia ferro-carrils, tot-hom menjava! Aquest pays quedará en la miseria! Fortuna que no's farà may! —cridava irritat lo federal á la moderna.

Ab tot aixó, forsos es manifestar que no's descuidava de rómpre'l esquena á la pobra bestia, puig, com lo pès era superior á sus forças; no feya, ab seguretat, tres passos cada cinch minuts.

Y a Flassà, quan hi arribarérem?

—Quan Déu vulgui y'l cavall pugui.

Allí's parlà de tot, ó més ben dit, se crida de tot y no's parla de res; no obstant, no hi-hagué barallas. Crech prudent ferho constar.

En ma vida havia vist un tartaner més xorrare, més republicà á la séva manera, més intransigent y més droppo.

Tots los carruatges nòs passaren devant.

Al cap d'un rato, vegérem l'estació de Flassà y'l tren de França què ja marxava, precisament lo mateix ab que nosaltres devíam sortir pera Gerona.

Los xiulets y la fumarola de la locomotora semblavan dirnos: ¡Adéu, adéu! Si no m'havéu atrapat, també havéu passat un felis viatje.

—Oh rabial! Y qui ns paga 'is perjudicis? —fou lo primer crit de tothom.

Tú, lector, podrás comprendre l'indignació de quis-cún y, per tant, suposar lo demés que varen oir las mèves orellas.

Tots renegavan de l'empresa. Lo tartaner donava la culpa al cavall.

Continúan sospeches durant la vinent setmana.

Jo's hi vaig dir:

—Companys, vostés s'equivocan; la culpa, fins á cert punt, la tenim nosaltres; y per si no ho creuen així, reordin, despassionadament, aquella sentència: «*Los pobles no tenen más que lo que's mereixen.*»

No sé si'm varen entréndre.

J. D. C.

LA BENEDICCIÓ.

Com velarium immens de pedra antiga
la ferma volta de la Seu abriga
compacta multitut;
vestida ab yelluts d'or y d'escarlata,
s'aixeca d'entre mitj la columnata,
d'esbelta magnitud.

Lo sol de primavera 'ls raijs envia
dintre la nau, que'l finestrat destria
en franjas de colors;
del temple israelita 'ns fà memoria
lo tabernacle, flamejant de glòria,
voltat de llums y flors.

De sopte la quietut l'espai domina;
s'agenolla tot-hom, lo cap s'inclina
devant gótic altar;
d'entre'l fum del encens que tot ho omplea,
la custodia s'va alsant, com lluna plena
del fondo de la mar.

Mentre vibra de l'orga la armonia
y'l viril incrustat de pedrería
fa'l signe de la creu,
la Rahó, quan pèl dubte s'troba presa,
sent la Fe que li diu: —Medita y resa,
creyent lo que no's vén;

Si l'sabí déu rendir lo seu criteri
quan topa ab les fosques del misteri
que envoltan lo crèat,
humilitat devant del tabernacle
hont volgué'l mateix Deu per un miraclo
quedar's Sagratament! —

JOSEPH FRANQUET Y SERRA.

Centre Catalanista de Gerona

Y SA COMARCA.

Se convoca als socis pera la Junta general extraordinària què's tindrà en lo local del Centre lo diumenge 3 de Juny al objecte d'atractar los assumptos següents: Primer, publicació del Setmanari; y segon, representació de la Societat en los actes públics regionalistes. Gerona 23 de Maig de 1894.—P. A. de la J. D.—Pere de Palol, Secretari.

Secció Religiosa

SANTS DE LA SETMANA.

Dissapte, 26.—S. Felip Neri fdr. y s. Eleuteri papa y mr.

Diumenge, 27.—II Lo venerable Beda pbre.

Quart menguant á 7 h. 52 m. nit, Piscis. —Revolt.

Dilluns, 28.—S. Just b. y s. Just cf.

Dimarts, 29.—Sta. Teodosia mr.

Dimecres, 30.—S. Fernando rey d'Espanya y s. Félix I p.

Dijous, 31.—N.ª S.ª Reyna de tots los Sants y Mare del Amor hermos y sta. Petronila vg.

Divendres, 1.—Lo DOLCISSIM COR DE JESÚS sts. Encoronat ab. y Fortunat cfs.

QUARANTA HORES.

Continúan sospeches durant la vinent setmana.

Establiment tipogràfic del DIARIO DE GERONA.

Pujada de Sant Félix, núm. 3.

Secció Comercial

MERCATS Y FIRES

ESPECIES	MESURES	La Bisbal Die 18.	Gerona Die 19.	Glot Die 21.	St. Coloma Die 21.	Banyoles Die 23.	Cassà Die 23.	Figueres Die 24.
Blat	QUARTERA DE 80 LITRES	15'50 Ptas 13'50 »	15'00 Ptas 13'50 »	15'00 Ptas 14'50 »	16'75 Ptas 13'50 »	16'00 Ptas 13'00 »	14'50 Ptas 13'00 »	
Mastay								
Ordi		8'50 »	8'50 »	9'00 »	7'50 »	10'00 »	8'00 »	
Sébol		13 »	11'00 »	12'00 »	13'00 »	12'00 »	11'00 »	
Civada		8'50 »	8'25 »	8'50 »	9'00 »	7'50 »	7'50 »	
Bessús		18'00 »	16'50 »	17'00 »	17'00 »	13 »	16'00 »	
Mill		11 »	12'00 »	12'00 »	14'00 »	12 »	12'00 »	
Panís		11 »	11'00 »	12'00 »	12'00 »	10 »	10'00 »	
Biat de moro		12'50 »	12'50 »	11'75 »	12'50 »	12'50 »	12'50 »	
Fajol			11 »	10'00 »	12'00 »	11 »		

SECCIÓ D' ANUNCIS

LA NEOTAFIA

En aquest gran establiment s'hi troba á totas horas un assortit complet de baguls folrats, de totas mides, des de l'infin preu de cinc pessetes en amunt. S'envian á domicili.
Dirigir-se á **LA NEOTAFIA**, Carrer Real.—18.—GERONA.

Gran establiment artístich fotogràfic
dirigit per JAUME CAROLÀ
Gerona, Rambla d' Alvarez, 2, últim pis.

(Premiat ab medalla d'or, diplomes, y certificat de tenir aprovats los estudis superiors de pintura á l' Acadèmia de Barcelona.)

Especialitat per retrats al oí y al llapis. Retratos fotogràfichs superiors, de tots preus y grandaries. Combinació ab l'acredita fotografia barcelonesa, dirigida pels Srs. Bonet y Pujol.

Reproduccions de totes classes tretres de fotografies per fetes malbé que sien.

Retratos de busto y proporción natural per lo procediment dit «Platinotipia» á 25 pessetes un.

Se retrata á domicili.

NOTA: Péra qualsevol encàrrec dirigir-se al amo de la Perruqueria de Cot.

SABATERIA

JOSEPH M. VENTÓS

Calsat pera senyors, senyoras y nens.
Especialitat pera 'l que s'encarregui expressament.

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,"

Redacció y Administració: Sabateria Vella, número 2, primer

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Gerona.

Fora

Extranger.

1	pesseta	trimestre
1'25	idem	idem
1'50	idem	idem

NÚMEROS SOLTS 10 CÈNTIMS

Máxim Fernandez

PERRUQUER DE S. M.

Ayqua Minòxima vegetal pera tenyir lo cabell. No té rival en lo mon, perqué á més de sos efectes maravellosos, no taca ni perjudica la pell en lo més mínim.

Aquest assombrós sorprendent específic, se ven en dita perruquería,
24, RAMBLA DE LA LLIBERTAT, 24
GERONA

Grans rebaixas al engrós.
També s' troba en venda en dit establiment la

Tintura americana instantànea

Establiment de Don Pere Prunell

S' hi trobará un gran assortit de camises, corbatas, colls y punys, sedas y llançons y demés articles de novetat pera vestits de senyora.

PREUS LIMITADISSIMS

Voltas de la Rambla, cantonada al carrer de Besadó, 26, Gerona

JOAN GRIVÈ

Progrés (carrer Nou) 10, Gerona

Aparatos d' il·luminació per gas y pètrol.

Serveys complets de cuyna. Cereria. Instalacions de para-llamps, campanetas elèctriques y telèfons, á preus limitadissims.

LLEÓ AUDOUARD

CIRUGIÁ-DENTISTA

Carrer de la Fossa, núm. 1, principal

Curació de les enfermetats de la boca.

Empastres, orificacions, etc.
Extraccions sense dolor.—Dentaduras artificials.

ESTABLIMENT Y TALLER DE PAU CASSÀ

PINTOR Y EMPAPERADOR

Magnífichs mostruaris de papers pera decorar habitacions desde 25 céntims á 30 pessetas la pessa.

Cromos, motlluras, y transparents cuadros

Novetat, bon gust y economia
Gerona.—Baixada del Pont de pedra, 14

ESTABLIMENT

DE

Don Francisco Sabater

SOMBRERERIA

S'han rebut las últimas novetats per la pròxima temporada; los preus sumament econòmichs.

CAMISERIA.—ASTRERIA PER NOYS.

Especialitat en trajes pera col·legials

3, Ramb'a d' Alvarez, 3

FILL DE FRANCISCO VILARDELL Y COMP.

SALT

MOLÍ FARINER

SISTEMAS AUSTRO-HUNGAR Y DE MOLAS

Tant per l' un com per l' altre sistema s'fan las moltas á preus sumament mòdichs.

Depòsit de baguls

SE VESTIXEN Y VETLLAN MORTS

PREUS SUMAMENT MODICHES

LLEÓ SABADI.—23, Ballesterias, 23.—GERONA